

เอกสารประกอบการบรรยาย

การคัดเลือกและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

โดย กฤษดา สมประสงค์

ทำไมต้องคัดเลือกและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

๑. ปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีมาก
๒. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีข้อจำกัด งบประมาณ บุคลากร และวัสดุอุปกรณ์
๓. เพื่อจะทราบว่า จะดำเนินการแก้ไขปัญหาไหนก่อนหลัง

ความสำคัญของการคัดเลือกและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

๑. สิ่งที่กำหนดว่าเป็นปัญหาในขั้นแรกแล้ว อาจไม่ใช่ปัญหาที่แท้จริง หรืออาจรวมกันเป็นปัญหาใหม่ที่มีความชัดเจนมากกว่าเดิม

๒. ปัญหาแต่ละปัญหามีความสำคัญไม่เท่ากัน

๓. ทรัพยากรมีจำกัด การแก้ไขปัญหาทุกปัญหาในคราวเดียวกันเป็นไปได้ยาก

ขั้นตอนการคัดเลือกและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

๑. การระบุปัญหาที่ชัดเจน พร้อมกับลักษณะ ขอบเขต และสาเหตุของปัญหา

๒. คัดเลือกปัญหา

๒.๑ ทบทวนปัญหาว่าเป็นปัญหาจริงหรือไม่ โดยดูจากข้อเท็จจริง และลักษณะหรือสภาพแวดล้อมของเรื่องนั้นๆ

๒.๒ ปรับปรุงตัวปัญหา โดยพิจารณาถึงชื่อปัญหา ลักษณะหรือสภาพขอบเขต และสาเหตุของปัญหา โดยอาจรวมหลายปัญหาเดิมเข้าด้วยกันเป็นปัญหาใหม่ การคัดเลือกปัญหาจะช่วยให้ได้ปัญหามีลักษณะเป็นปัญหาที่แท้จริง

๓. จัดลำดับความสำคัญของปัญหา

๓.๑ กำหนดหลักเกณฑ์

หมายถึง การกำหนดหลักเกณฑ์สำคัญที่จะนำมาใช้วัดตรวจสอบ หรือพิจารณาในเรื่องนั้นๆ เช่น การจะซื้อรถยนต์มาใช้ส่วนตัว ประเด็นที่จะนำมาพิจารณา อาจเป็นความปลอดภัย ความแข็งแรง ราคาถูก รูปลักษณะสวยงาม เป็นต้น ตัวเกณฑ์ที่สำคัญที่ใช้ในการพิจารณาจัดลำดับความสำคัญของปัญหามีดังนี้

(๑) ความร้ายแรงของปัญหา หมายถึงปัญหาที่มีความเสียหายต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน ชุมชนอย่างมาก โดยเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วหรืออาจเกิดขึ้นในอนาคต

(๒) ความเร่งด่วนของปัญหา หมายถึง ปัญหาที่มีความเร่งด่วนที่จะต้องแก้ไขในทันทีทันใด ถ้าปล่อยทิ้งไว้จะเกิดผลเสียหายมากยิ่งขึ้น

(๓) ขนาดของประชาชนและพื้นที่ที่ถูกกระทบจากปัญหา หมายถึง

- ขนาดของประชาชนในชุมชนที่ถูกกระทบจากปัญหานั้นๆ มีจำนวนมากน้อยเพียงใด ถ้ากลุ่มชนที่ถูกกระทบมีจำนวนมากเท่าใด
- ขนาดของพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ

(๔) ขนาดของปัญหา หมายถึง การพิจารณาถึงขนาดของปัญหาว่ามีความใหญ่หรือเล็ก โดยดูจากความเสียหายที่เกิดขึ้นหรืออาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ในบางกรณีปัญหาขนาดเล็ก หากปล่อยทิ้งไว้ไม่ดำเนินการแก้ไขแล้วอาจจะขยายตัวอย่างรวดเร็วและเป็นอันตรายต่อชุมชน หรืออาจจะทำให้เกิดปัญหาอื่นๆ ต่อไปได้ เช่น ปัญหาความสามัคคีของคนในชุมชน

(๕) ความเสียหายจากการพัฒนา หมายถึง ความเสียหายที่เกิดจากการพัฒนา หรือที่จะตามมากับการพัฒนาปัญหาเหล่านี้สามารถที่จะคาดการณ์ล่วงหน้าได้อย่างแน่นอนว่าจะก่อให้เกิดผลเสียหายต่อการพัฒนาในอนาคต เช่น มลพิษ หรือมลภาวะต่างๆ ที่จะตามมากับการพัฒนา

(๖) การยอมรับปัญหาร่วมกันของชุมชน หมายถึง การพิจารณาในลักษณะของสัดส่วนของชุมชน ปัญหาที่ชุมชนส่วนใหญ่มีความเห็นพ้องต้องกันและตระหนักถึงปัญหานั้นๆ เป็นอย่างดีถือว่าเป็นปัญหาที่มีความเด่นชัด

ตัวเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น อาจจะใช้เพียงบางตัวเกณฑ์หรือเพิ่มตัวเกณฑ์บางตัวขึ้นมาก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพของปัญหา ภูมิประเทศ เหตุการณ์ เวลา และตัวแปรอื่นๆ ซึ่งแตกต่างกันออกไปในแต่ละชุมชนท้องถิ่น

๓.๒ ให้คะแนนน้ำหนักต่อปัญหาต่างๆ มีวิธีการดังนี้

(๑) ให้น้ำหนักตัวเกณฑ์แต่ละตัว

น้ำหนักความสำคัญของตัวเกณฑ์ น้ำหนักคะแนน

สูงมาก	๕	คะแนน
สูงปานกลาง	๔	คะแนน
ปานกลาง	๓	คะแนน
ต่ำ	๒	คะแนน
ต่ำมาก	๑	คะแนน

การให้น้ำหนักตัวเกณฑ์แต่ละตัว จะต้องพิจารณาตัวเกณฑ์แต่ละตัว
เท่านั้น (ไม่พิจารณาปัญหา) แล้วกำหนดน้ำหนักความสำคัญออกมาเป็นสูงมาก สูงปานกลาง
ปานกลาง ต่ำ และต่ำมาก ตามลำดับ สำหรับน้ำหนักคะแนนกำหนดออกมาเป็น 5, 4, 3, 2,
และ 1 ตามลำดับ โดยการประชุมร่วมกันโดยพิจารณาเสียงข้างมากของตัวเกณฑ์แต่ละตัวเป็น
ค่าน้ำหนักของแต่ละตัวเกณฑ์ เพื่อให้สะดวกขึ้นเมื่อได้คะแนนเสียงข้างมากของน้ำหนักตัว
เกณฑ์แต่ละตัวแล้ว ให้ใส่ลงในตาราง

ตัวอย่าง

ตัวเกณฑ์	ความ ร้ายแรง	ความ เร่งด่วน	ขนาดของ ประชาชน และพื้นที่ ถูกกระทบ	ขนาด ของ ปัญหา	ความ เสียหาย จากการ พัฒนา	การยอมรับ ปัญหา ร่วมกันของ ชุมชน	คะแนน รวม	ลำดับ
ค่าน้ำหนัก ตัวเกณฑ์	๕	๕	๔	๓	๓	๓	-	-

(๒) ให้คะแนนตัวปัญหาแต่ละปัญหาที่มีความสัมพันธ์กับตัวเกณฑ์แต่ละตัวในการนี้ต้องกำหนดคะแนนความสำคัญของปัญหา โดยเทียบกับเกณฑ์แต่ละตัว
ออกมาเป็นสูงมาก สูง ปานกลาง ต่ำ ต่ำมาก หรือไม่มีความสัมพันธ์เลย
อาจกำหนดคะแนนออกมาเป็น

คะแนนความสัมพันธ์ของปัญหาที่มีต่อตัวเกณฑ์แต่ละตัว

สูงมาก	๕	คะแนน
สูง	๔	คะแนน
ปานกลาง	๓	คะแนน
ต่ำ	๒	คะแนน
ต่ำมาก หรือไม่มีความสัมพันธ์เลย	๑	คะแนน

เมื่อได้มีการพิจารณาให้ค่าน้ำหนักหรือคะแนนตัวเกณฑ์แต่ละตัวจนครบทุกตัวน้ำหนักตัว
เกณฑ์แล้ว จากนั้นให้ร่วมกันพิจารณาตามสภาพข้อเท็จจริงของปัญหาแต่ละตัวที่
นำมาจัดลำดับความสำคัญของปัญหา (พิจารณาปัญหาทุกตัวตามช่องแนวตั้งของตัวเกณฑ์ที่
ละตัว) เพื่อให้คะแนนปัญหาตามสภาพข้อเท็จจริงที่ปรากฏจากนั้น ให้นำคะแนนปัญหาของ
แต่ละตัวตามที่ได้รับการพิจารณาความสัมพันธ์กับตัวเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น ไปคูณกับค่า
น้ำหนักของตัวเกณฑ์แต่ละตัว แล้วนำมาบวกกัน ก็จะได้คะแนนรวมของปัญหา

ตัวอย่าง การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาโดยวิธีการหาค่าความสัมพันธ์

ระหว่างปัญหากับตัวเกณฑ์

ตัวเกณฑ์	ความ ร้ายแรง	ความ เร่งด่วน	ขนาดของ ประชาชน และพื้นที่ ถูกกระทบ	ขนาด ของ ปัญหา	ความ เสียหาย จากการ พัฒนา	การ ยอมรับ ปัญหา ร่วมกัน ของ ชุมชน	คะแนน รวม	ลำดับ	โครงการ
น้ำหนักเกณฑ์	๕	๕	๔	๓	-	๓	-	-	
ตัวปัญหา									
การแพร่ระบาดของยาเสพติด	๕ (๒๕)	๔ (๒๐)	๓ (๘)	๓ (๙)	-	๔ (๑๒)	๓๕	๓	ส่งเสริม กีฬา เยาวชน
น้ำท่วมขังชุมชน	๔ (๒๐)	๕ (๒๕)	๔ (๑๖)	๒ (๖)	-	๓ (๙)	๖๔	๔	ทางเดิน คอนกรีต
การระบาคไข่เลือดออก	๕ (๒๕)	๕ (๒๕)	๕ (๒๐)	๕ (๑๕)	-	๔ (๑๒)	๘๓	๒	จัดทำคู่มือ ป้องกัน
ความยากจน	๓ (๑๕)	๓ (๑๕)	๓ (๑๒)	๓ (๙)	-	๒ (๖)	๕๓	๕	บัญชี ครัวเรือน
โจรสลัดชุกชุม	๕ (๒๕)	๕ (๒๕)	๕ (๒๐)	๕ (๑๕)	-	๕ (๑๕)	๑๐๐	๑	สายตรวจ ประชาชน

- สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการกำหนดคะแนนของปัญหาต่าง ๆ คือ ในช่องตัวเกณฑ์ใดตัวเกณฑ์หนึ่งต้องไม่กำหนดคะแนนให้เท่ากันหมด
- ใช้กระบวนการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนให้ยอมรับร่วมกัน

